

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapestben.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6. —

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya :

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szövegtörzset minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32. — | negyed oldal ... kor. 8. —
fel oldal ... kor. 16. — | nyolczad oldal ... kor. 4. —

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Figyelmeztetés a kath. népiskolai iskolai könyvtárak érdekében.

Hazánkban igen sok kath. népiskolának van már iskolai könyvtára, sőt igen sok helyen szerveztek kath. tanítóink ifjúsági könyvtárat is: ez a körülmény, de különösen az újabb időben az ily könyvtárak létesítésére megindított üdvös mozgalom kötelességévé tette az arra hivatott tényezőknek, hogy a kath. népiskolai iskolai és ifjúsági könyvtárak számára részletes könyvjegyzéket állítsanak össze és adjanak ki a könyvtárakat szervező tanítók számára. Örömmel értesültünk, hogy a kath. népiskolai iskolai könyvtár és kath. ifjúsági könyvtár jegyzékének összeállítása már erősen munkába vételezt s annak megjelenése rövid időn belül várható. **A Szent-István-Társulat teljesen ingyen megküldi majd kath. tanintézeteinknek e jegyzéket, addig is kötelességszerűen kérjük olvasóinkat, hogy türelemmel várják be e jegyzékek megjelenését, mert az állam által kiadott ily könyvjegyzékek a kath. iskolákra nem bírnak kötelező erővel.**

Az Immakulata jubileum ünnepén.

... Harangok zúgása, a templomokban ünnepi pápa és szentmise hirdeti 50-ik évfordulóját annak a napnak, mikor az egyház a Boldogságos Szűz kiváltságos koronájába a legékezebb drágakövet forrasztotta be a szeplőtelen fogantatás hitégyházának kihirdetésével.

Évélő hódolattal ünnepelnek e napon hazánk katolikus hívői rang- és korkülönbség nélkül. És méltán, mert dicső szent királyunk a Boldogságos Szűz oltalmába ajánlotta hazánkat és azóta buzgón szól ajkunkról minden időben az ének: Boldogasszony Anyánk, régi jó Pátronánk, romlott hazánkról, ne felejtkezzél meg szegény magyarokról...

... Harangok zúgnak, az oltáron a szeplőtelen Szűz szobrátfenyes csillagok veszik körül... A jámbor hívők apraja, nagyja örömtől sugárzó arccal tekint az oltárra... Hódolat, tisztelet neked, régi jó Pátronánk, mert te vagy a mi oltalmunk és erősségünk! Igen, oltalmunk a hitetlenség és következményei ellen, erősségünk a keresztény hit szellemében való élet törekvéseiben...

... Oh, Mária, magyarok Nagyasszonya el ne hagyj. ... Harangok zúgnak... A keresztény világ ünnepe. Egy dogma kihirdetésének ünnepét ülik a hívők milliói a hitetlen világ zajában. És a hitetlen elmék megínognak. Égi fény száll a földre, mely az érzékelhető világ sötétségében elbizakodott lelkek előtt a természetfölötti világ titkát feltárja... Immakulata.

... Tanintézeteink is ünnepi színt öltenek... A hódolat napja van. Az ártatlan gyermeki szívek megtelnek ihlettel. Eszményük a szeplőtelen Szűz, a mi régi jó Pátronánk. És megfogadják, hogy nemzeti életünkkel kapcsolatos Mária-kultusz törhetetlen hívei lesznek és maradnak, hogy a fény és dicsőség, hogy a haladás és boldogság nemzete lehessen és maradjon a magyar.

Mi, katolikus tanítók, még külön nem ünnepeztünk. Göngyölitjük ki a millenium évében megszentelt fogadalmi zászlónkat.

Hisz a magyarok Nagyasszonyának, a Boldogságos Szűznek képe díszíti azt.

Tekintsünk e lobogóra, mellyel harcba küldött Krisztus földi helytartója, boldogult XIII. Leo pápa. Most, nehéz napjainkban, midőn fájó érzéseink középett a keserűség mérge könnyen megzavarhatja lelkünk tiszta összhangját, most különösen lelki nyugalmat és erőt adhat az égi Szűz oltalma, pártfogása.

Szűz Mária, légy velünk.

E.

Sorakozzunk.

Fölhívás és kérelem a kath. tanítói segélyalapba való belépésre.

Sokszor sok szó esett már arról, hogy a kath. tanítói segélyalap köré nem csoportosulunk oly számban, amint azt ez a jöteknő egyesület alapítói reményltek. Ne keressük azt, hogy mi volt az indoklásnak a forrása; hisz maga a vezetőség az új alapszabályokkal teljesen rámutatott az alap lassú fejlődésének okaira. Most már az új alapszabályokon állunk és bizvást remélhetjük, hogy nem lesz kath. tanító, ki az alap tagjai sorába ne lépne. Az elnökség, dr. Walter Gyula prelátus-kanonok főtanfelügyelő, ezen jóleső tudatban fordul most a kath. tanítósághoz a kerületi esp. tanfelügyelők útján a következő fölhívással és kérelemmel.

Nagyöntisztelendő Tanfelügyelő, Elnök Ur!

A magyarországi latin és görög szertartású róm. kath. tanítói segélyalap középponti bizottságának f. évi augusztus 17-en tartott XX-ik közgyűlésén fölvetett jegyzőkönyvet % alatt mellékeltem azzal a kérelemmel, hogy a vezetőség tiszteletteljesen megküldeni, hogy azt a vezetése alatt álló kör legközelebbi közgyűlésén egész terjedelmében bemutasson és az abban fölvetett eszmékre vonatkozólag a kör véleményét, esetleg határozatát kikérni sziveskedjék.

Nem ismeretlen Nagyöntisztelendőségem és a kör t. tagjai előtt, mily fontos érdeke a magyar kath. tanítóságnak, hogy a segélyalap megizmósodva, minél nagyobb anyagi segélyben részesíthesse tagjait, minél több tanító gyermekének tegye lehetővé kikepeztetését és minél előbb létesüljenek oly hajlékai, amelyek egyikeben árvái, másikkban pedig a haza székesfővárosában magasabb tanulmányokat végző gyermekei vagy egész, vagy félingyenes internátusban helyeztet-hessenek el.

Ezeknek létesítése elsősorban a magyar kath. tanítóság meleg ügyszeretéről, a föladatahoz méltó lelkesedésétől és nemes elhatározásának tettekben való megnyilatkozásától függ.

Bizalommal fordulok tehát Nagyöntisztelendőségemhez és a kör t. tagjaihoz, hogy a segélyalap ügyét jól fölfigyelt érdeklődésben sajátjukká tenni, azt a legbensőbb odaadással támogatni, a középponti bizottság törekvését előmozdítani és végül a legmesszebb menő mozgalmat kifejtteni sziveskedjék.

Eznek elérése céljából igen kívánatosnak tartom, hogy a kör minden egyes tagja a segélyalap tagjává lenni sziveskedjék. A magyar kath. tanítóság egyedül csakis saját anyagi javát szolgálja az által, ha az alap tagjául jelentkezik és ebbeli kötelességének pontosan eleget tesz. De támogathatja azt a társas életben is, ha minden alkalmat megragad, hogy a segélyalap tőkéjét gyarapítsa. Cseppekből áll az ocean! Más kulturállamokban, minő Bajorország is, nagy árvaháza, sőt beteg-segélyező, temetkezési egyesülete van a tanító-

ságnak! Mi e tekintetben a kezdet kezdetén állunk. Pedig már húsz éves alapunk. Ha minden tanító annak idején tagjává lett volna, ma már nagy várakozásokat lenne képes kielégíteni.

Nem kétlem, hogy a haza összes tankerületei szívesen veszik jelen kéresemet és a legnagyobb odaadással fogják támogatni a középponti bizottság törekvését, mely helyzetének javítását, gondjainak enyhítését célozza.

Egyesült erővel igen sokra képes bármely társadalmi osztály. Így a magyar kath. tanítóság is. Tőle függ tehát elsősorban, hogy megvalósítván a segélyalapnak fentebb említett szándékait, virágzásra emelje azt az egyetlen orsz. kath. alapot, amely a tanítói kar legfontosabb érdekeinek előmozdítására van hivatva. A netáni jelentkezésekre méltóztatassék a róvatos ívet fölhasználni.

Ezek után ismételtelen nagybecsű figyelmébe ajánlván kéresemet, a segélyalap középponti bizottsága nevében kiváló tisztelettel maradok alázatos szolgálja

Esztergom, 1904. november 10.

Bertalan Vince,
a középponti bizottság
ezen jegyzője.

Dr. Walter Gyula,
a segélyalap elnöke.

A magyar nemzeti nyelv az iskolában.*

(Folytatás.)

Tartok tőle, hogy a sovinizmus tulkapása nálunk is a nemzetiségi harcoknak hamu alatt lappangó üszkét lángra lobbantja és mi oly elke-seredett harenak rohanunk eléje, amelynek a magyar nemzet vallaná legfőbb kárát, mert hogy egy jeles magyar államférfiu szavaival éljek: «bármennyire hirdessék is (ügymond) azt, hogy az újabb törvényjavaslattal a nemzetiségek föntartásában senkit sem akarnak háborítani, azt nekik senki sem fogja elhinni, mivel tény az, hogy az a javaslat annyira belevág a felekezetek törvényes önkormányzati jogaiba, annyira kiteszi a nemzetiségeket és felekezeteket a folytonos szekaturáknak, hogy százsorososan többet ártunk annak a nagy emfázissal hangoztatott «nemzeti összeforradásnak», «az egymást megértésnek», mint használunk azáltal, hogy a nemzetiségi gyereket egy-egy magyar hazafiságtól csepegő szavalatot elgagyogni, tíz százalékot úgy, ahogy magyarul írni, vagy akár a magyar nyelvet beszéd-ben is keréketörni megtanítottuk!»

Midőn pedig abban a javaslatban azt is olvassuk, hogy a felekezetek tanítóképző-intézeteiben a ké-pesítési jog az állam tulajdonába átmege; akkor úgy hiszem, nem egészen alaptalan a felekeze-teknek amaz aggodalmas gyanúja, hogy az új javaslatnak tulajdonképeni célja nem is annyira a magyarosodás, mint inkább a közoktatási ügynek elállamosítása. Nem akarom én itt azt különösen

* Mayer Béla v. püspök úr beszédéből, melyet a kalocsavidéki róm. kath. tanítóegylet gyűlésén tartott.

hangsúlyozni, hogy mily sértő, mily megalázó, minden történeti joggal és minden józan pedagógiai szemponttal ellenkező az olyan intézkedés, mely különösen a kath. egyházat megfosztja azon istenadta jogától, hogy tanítóit maga megválassza, maga képesítse: itt csak arra akarok hangsúlyt fektetni, hogy kath. tanítézetünk ilyen sérelmes eljárásra nemcsak hogy semmi okot sem szolgáltatott, hanem ellenkezőleg magyar szellemű és hazafias működésükkel — egyenesen a kormányzat és a nemzet hálijára rászolgáltak, ha ugyan mi valaha is a hazafiságot olyasminek tartottuk volna, amiért jutalom és elismerés jár vizsgatszolgálatul. Mi magyar érzelmünkkel sohasem dícselkedtünk, azt oly természetes dolognak tartjuk, mint akár a gyermeknek szeretetét szülei iránt. Ilyen szeretettel viseltetünk mi hazánk és a magyar nemzet iránt, ez a szeretet nem érdem, hanem természetes érzelem, vagy ha tetszik, olyan kötelesség, melynek lelkünk üdvösségének munkálása után nagyobb, szentebbet nem ismerünk és mi katolikusok, amint a múltban, úgy a jövőben is eme hazafias kötelességünket meg akkor sem fogjuk szem elől téveszteni, ha teljesítése után nemcsak, hogy elismeréssel nem találkozunk, hanem méltatlan megaláztatást is tűnünk kellene.

Miként latolgatják a felekezetek az ilyen sérelmet, az nem tartozik a mi gondjaink közé, de hazafiságunk mindenestre aggodalommal telik el, ha meggondoljuk, hogy a sérelem és erőszak nem tartozik azon módszerek közé, melyekkel szeretetet kivívni és bárkit is rávenni lehessen, hogy nagyobb ügybuzgósággal teljesítse hazafias kötelességét.

Hogy mi katolikusok mennyire szíven viseljük a magyar fajnak jogosult igényeit s első rendben a magyar nemzeti közoktatás érdekeit, azt a múlt hónapokban megtartott kath. országos tanítói közgyűlésnek hazafias felszólalásai és határozatai a napfénynek világosabban bebizonyították, különösen midőn azt is hangoztatták, hogy a nemzetiségi képzőben a képesítő vizsgának nagyobb és fontosabb részében nemzetiségi nyelven való megengedése nemcsak visszaesést jelentene, hanem olyan meghátrálásról is tenne bizonyosságot, mely a «nemzetiségi nyelvet egyrangúvá teszi a nemzeti magyar nyelvvel és ezáltal a nemzeti közoktatás egységességét nagymértékben veszélyeztetné».

Ezt katolikusok mondták ki és nem olvastam, hogy a nem kath. tanítók hasonló határozatot hozták volna.

Aki jól ismeri hazai viszonyainkat: az tudja, hogy nálunk sem gyengességgel, sem erőszakkal boldogulni nem lehet. A magyar nyelv pedig azon kegyes kérdések közé tartozik, amelynek szerencsés megoldása ép annyi erélyességet követel, mint kíméletet, tapintatosságot szükségessé tesz!

Nem engedjük a nemzetiségekben azt a gyanút föltámasztani, mintha valaki őket anyanyelvüktől meg akarná fosztani. A gyanú megerősödése vég-

zetessé válhatnék nemcsak a magyar nyelvnek, hanem magának hazánknak sorsára is. Nincs borzasztóbb valami a nemzetiségi fanatizmus dühöngésénél.

Adjuk meg mindenkinek a magát s ne tegyük azt másokkal, amit nem kívánunk magunknak. Ez az én egyedüli politikám!

Különben úgy vagyok meggyőződve, hogy valamely nyelv terjedésének titka nem abban rejlik, hogy azt a nyelvet az iskolákban tanítják, hanem abban, hogy közérzette váljék ismeretének szükségessége. Tanulnak százan és ezren az iskolán kívül franciául, angolul, németül, mert magukra nézve annak szükségét érzik, s még több ezren nem tanulják meg azokat a nyelveket az iskolában sem, mert szükségét nem érzik. Győzzük meg a nemzetiségeket arról, hogy a magyar nyelv ismeretének csak ők veszik hasznát; tanulása nem azért szükséges, mert a törvény parancsolja, hanem a törvény azért parancsolja, mert vele egy életszükséget akar kielégíteni.

Egyebekben pedig azt tartom, hogy a magyar nyelv ismeretének szükségessége már régen közérzetté vált volna, ha a magyar állameszme birna azokkal a garanciákkal, amelyek egy szuverén nemzet egészséges életorganizmusának elengedhetetlen követelményeit képezik. Ha majd a legalsóbb és a legfelsőbb körökben is gyökeret ver az a tudat, hogy a birodalom súlypontja Magyarországra esik; Magyarország, jelesen pedig a magyar fajnak megerősödése nélkül nagyhatalomról álmodni sem lehet; ha majd a magyar állam nemcsak a papiroson leszen önálló, hanem minden megnyilatkozása és egész berendezése a magyar állameszme fenségének hű kifejezése leszen és sz. István koronájának fényét a kettéjű sas szárnyalása már nem homályosítja el; ha majdan Magyarországnak összes állami intézményei a községi jegyzőtől kezdve a hadseregig magyarul végzik dolgaikat; ha majd a magyar állameszme kifejezését, a magyar nemzeti zászlót senki sem fogja többé csak háromszínű zászonnak mondhatani, melynek elégetése, fölcsumítása kellő szatiszfakció és megtorlás nélkül maradhat; ha majd a magyar nyelvet senki sem meri a cseh vagy szlovén nyelvekkel egy rangba helyezni, hanem azt oly szuverénnek fogják tekinteni, mint akár a német nyelvet a birodalom másik felében, a mire egy újabb, örvendetes jelenség biztató reménnyel már-már keesgetetni látszik: akkor eljött az az idő is, amikor a magyarországi nemzetiségek önként be fogják látni, hogy a magyar nyelvet nemcsak azért kell tanulni, mert erre törvény kötelez, hanem azért is, mert Magyarországon már oly viszonyok vannak, hogy a magyar nyelv tudása nélkül itt boldogulni nem lehet.

Addig is, míg ezen boldog jövő bekövetkezik, tartsuk mindannyian szoros és kedves kötelességünknek oda törekedni, hogy: amit óhajtunk, amit remélünk, azt a boldog jövőt előkészítsük a jelenben nemcsak a magyar nyelvnek szorgal-

IRODALOM.

Karácsonyi könyvvásár. Milyen tisztelt olvasóink és az iskolai elöljárók szíves figyelmét fölhívjuk a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében rendezett karácsonyi könyvkiállításra. Ma, midőn a szülőknek oly sok gondot adhat a gyermek és az ifjak kezébe adandó könyvek megválasztása, különösen hasznos szolgálatai tesszünk, ha figyelmüket fölhívjuk a Szent-István-Társulat minden tekintetben megbízható gyermek- és ifjúsági kiadványaira. Könyvjegyzéket kívánatra bérmentve küld a Szent-István-Társulat könyvkereskedése Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28., de az ajándékkönyvek részletes jegyzékét lapunk hirdetésében is megtalálják szíves olvasóink.

VEGYESEK.

Majorossy káptalani helynök halála. Majorossy János úrnini püspök, a kalocsai káptalan nagyprépostja, a kalocsai érsekség vikáriusa meghalt. Majorossy püspök nagyon jótékony ember volt. Az elhunyt főpap fölbontott végrendeletében 46.000 koronát kisebb tételekben különböző társulatoknak hagyott, a hagyaték többi, tetemes része két részre oszlik: felét egyházi alapra, másik felét pedig közép és felsőiskolába járó katolikus ifjaknak rendelte. Majorossy-alap néven, amit a káptalani alapítványhivatal kezel. Ez összeg igen tekintélyes, nagysága csak a felvételtől után lesz megállapítható.

Halálozás. *Liebléitner János*, a pozsonyi róm. kath. népiskolák és a városi iparostanuló-iskola nyugalmazott igazgatója, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa december hó 2-án élete 83. évében jobblétre szenderült. Az agy pedagógus több mint félszázadot töltött a nehéz tanítói pályán. Fél századon át szolgált a nevelés és tanítás ügyét, mily nagy feladat! Szolgálni pedig úgy, mint ő, hűzetreméltó áldozat. Szigorú kötelességtudás, folytonos önművelés, közhasznú munkálkodás, örökös tevékenység, ezek voltak a jó tanító, a kedves modorú igazgató, a szeretetreméltó kartárs jellemvonásai. Széleskörű pedagógiai tudása, párosulva öntudatos és mindent megelégedő hosszú gyakorlattal, tette őt igaz tanítóvá, akit utánozni, követni *dicséretes* törekvés. Mint fiatal tanító került hazánkba azon nehéz időben, amikor nemzeti nyelvünk szomorú életet élt. De ő megértette, mivel tartozik új hazájának. Tanult, olvasott, a nagy szünetőt töspókeres magyar vidéken töltötte, hogy édes magyar nyelvünket megtanulja. És meg is tanulta, még pedig annyira, hogy a nemzeti föllendülés idejében ő írta meg a pozsonyi róm. kath. népiskolák részére az *első magyar nyelvű* tankönyvet, melynek minden sora a praktikus tanító gondolatosságát mutatja. A városi iparostanuló-iskola szervezését is rá bízták. Tíz éven át vezette az intézetet nagy tapintattal és buzgalommal. A népiskolai igazgatói állás rendezésével ő lett a pozsonyi róm. kath. népiskolák igazgatója. Minden erejével hozzájárult ahhoz, hogy a pozsonyi róm. kath. népiskolákban a magyar nyelv érvényre jusson. A társadalmi munkából is bőven kivette részét mint a koronázó székesegyházi zeneegyesület titkára, a dalosegyesület elnöke, a természettudományi társulat buzgó tagja, mint a szegény tanulókat fölruházó „Humanitas-egyesület” helyettes elnöke stb. Irodalmi munkásságát több iskolakönyv, nyomatásban megjelent számos értekezése, a napisajtó sok cikkelye és sikerült nagybírúzt vallásos tárgyú költeményei hirdetik. A lapunkban munkában töltött hosszú élet méltó gyümölcse az *első beszéd és nagyprébecsülés*, mellyel iránta nemcsak fölültes hatóságai, kartársai, hanem *Pozsony* egész polgársága viseltetett. Erdemeit koronás királyunk is elismerésére méltatta, amidőn a meghaldogultat ötvenéves tanítói jubileuma alkalmából a *koronás arany érdem-*

renddel kitüntette. — Im agy tanító, kedves igazgató befejezted Te is földi munkádat, legyen érte jutalmazód a jó Isten, kinek szeretetében tanítál és neveltel nemzedék-nemzedékre. Legyen Neked könnyű a föld, amely Neked szerető új hazát adott, legyen áldott emléked! *Mihály-lieska János.*

Mulatság egy iskola javára. Prónay Mihály, alsópetényi földbírtokos és neje, Batthyány Felice grófnő, az alsópetényi iskola javára nov. hó 5-en Vácott, a Curia vendéglő összes termeiben fényesen sikerült pikniket rendeztek. Már régen érezte Alsó-Petény községe egy második tanterem föllállításának szükségességét, de a lakosság nagy szegénysége miatt a kérdés évek óta megoldatlanul maradt. A második tanterem föllítása most már a megvalósulás stádiumába léphet, mert a rendezett mulatságnak várakozáson fölüli tiszta jövedelme 1426 koronát tesz ki. A 90 százalékos községi és még több százalékos egyházi adóval terhelt, alig 700 lakost számláló szegény község átérzi azt, mekkora segítség neki 1426 korona. Azért az iskolaszék nyilvánosan is hálás köszönetet mond a szegény nép nevében elsősorban a magas rendezőknek, továbbá mindazon jótévedőknek, akik a mulatságon való részvételükkel és föllízüzetéseikkel a nevezett kulturális célt elősegítették. Csáky Károly gróf váci püspök e célra 200 koronát adományozott.

Iskolai ünnepély. Az Immaculata hitekkely kihirdetésének ötvenedik évfordulója alkalmából a szent Ferenc-rendi nővérek nagyszabeni tanintézetében nép-ünnepségek voltak. Délelőtt 9 órakor ünnepélyes istentisztelet volt. Tartotta gróf Majláth Gusztáv Károly dr. erdélyi püspök úr. Délelőtt 1211 órakor önképzőköri diszgyűlés tartatott a következő tárgysorral: 1. Nyitány 8 kézzre. 2. Üdvözlő beszéd. Tartotta egy növendék. 3. Mozart: Andante előadta az önképzőkör zenekara. 4. Szűz Mária szereplőtelen fogantatásának dogmája. Irta és fölolvasta az önképzőkör elnöke. 5. Witt F.: Ave Trinitatis sacrum. Előadta az önképzőkör énekara. 6. „Nagyasszonyunkhoz”, szavaltat. 7. Pápai himnusz. Előadta az önképzőkör ének- és zenekara. Képek a bold. Szűz életéből. Előadták az intézeti növendékek. 1. Mária bemutatása a templomban. 2. Az anyagi üdvözlés. 3. Krisztus születése. 4. A szent család. 5. Mária megkoronáztatása. 6. Patrona Hungariae. 7. Immaculata. A képeket előző vezette be s a szünetek alatt a megfelelő énekeket adták elő.

A gyermektanulmányi tanfolyam. A művelt világ államaiban az újabb időben a pszichológusok, orvosok és pedagógusok figyelme különösen a gyermek tanulmányozásra felé fordult. Ezzel egy új tudományág, a gyermektanulmányozásnak vetették meg alapját. Különösen Amerika karolta föl nagy lelkesedéssel a gyermektanulmányozás ügyét, hazánkban a Teleki Sándor gróf elnök-lésével működő Gyermektanulmányi Bizottság fáradozik ebben. A Gyermektanulmányi Bizottság a kitűzött célok eléré-ére a múlt évben gyermektanulmányi értekezleteket rendezett, azonkívül oly intézményt létesített, mellyel megelőzte az európai államok legtöbbjét. Ugyanis a múlt iskolai év végén gyermektanulmányi tanfolyamot létesített Ranschburg Pál dr. idegorvost és kiváló pszichológust kérte föl, elméleti előadásokkal kezdődött s két hónapig tartott. Ez előadásokon a hallgatók megismerkedtek a gyermekek testi és lelki tanulmányozásának, fölfogásának, képzettartalmának és szokásainak, érzelmeinek, figyelmének és ítélőképességének vizsgálati módszereivel. A folyó iskolai év elején a tanfolyam hallgatói a gyógy-pedagógiai intézetben gyakorlatokat végeztek az összes vizsgálati módszerekből. A gyermektanulmányi tapasztalatok, amelyek tizenkét jeles fővárosi tanító vett részt, a napokban fejeződtek be s most a Gyermektanulmányi Bizottság a fővárosi tanácsal és a közoktatási ügyosztállyal karöltve azon fáradozik, hogy egyes iskolákat gyermektanulmányi célokra felszereljük. Ezzel lehetővé válik, hogy kiképzett tanítók önálló vizsgálatot végezzenek. A vizsgálatás eredményét Ranschburg Pál dr. vezetésével fogják földolgozni lélektani és pedagógiai szempontból. A tanfolyam berendezése és eredménye iránt a külföldi szakkörök is élénken érdeklődnek.

Szerkesztői üzenetek.

H. L. Községrel állunk rendelkezésükre. Intézenek egy újabb beadványt a központi hitelszövetkezet igazgatóságához: aláírva küldjék be hozzánk, mi személyesen terjesztjük azután ügyüket az illetékes helyre. — N. L. Szivósra vesszük. Beküldjük. — M. J. Beérkezett. Félhasználnuk. — M. J. Köszönet a beküldött dolgokért. Mi ohajtjuk első sorban a haladást azon a téren is, de talán csak megérjük azt is. — B. G. Közötettük. — Sz. E. Kérvenyt intéz a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz és azt az iskolaszéki elnök úr a kir. tanfelügyelő-séghez beterjeszti. Mellekeli az évutódós pótlék kiutalványozásáról szóló irat hiteles másolatát. — B. I. Az indoklás lényegét közöljük. — P. f. v. A kir. tanfelügyelő a hitközségi iskola fölött csak az állam főfelügyelőhöz gyakorolja. (Lásd az 1868. XXXVIII. 14. §-ának rendelkezését.) Az állami iskola fölött a teljes ellenőrzést gyakorolja. És ebben nagy a különbség. — P. R. I. Fizetését le nem vonhatják. Forduljon kérelemmel az iskolaszéki intézkedésével szemben az egyházmegyei főhatósághoz. 2. Kérvenyt intéz a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz, ezí az isksz. elnök úr hivatalból beterjeszti a kir. tanfelügyelő-séghez. Mellekletek: oklevél hitelesített másolata, keresztlevél, díjlevél.

Felelős szerkesztő: Ember Károly.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

A moraváni (Nyitram.) róm. kath. népiskolához osztálytanítói állásra pályázat hirdették *december 13-ikére*. Fizetése 800 korona az államségellyel. Lakása egy fűtött szobából áll. Tannyelv tót-magyar, tankötelesek száma 50. Az iskolaszékre címzett kérvények *Fehérváry Kálmán* esperes úrhoz küldendők Hrádek (Nyitram.) u. p. Kocsóc per Vágújhely. 656 2—2

A nyitrahrádeki róm. kath. népiskola osztálytanítói állására pályázat hirdették *december 14-ikére*. Tannyelv tót-magyar. Fizetése 800 korona az államségellyel. Lakása egy fűtött szoba, konyha, külön padlás. A hrádeki róm. kath. iskolaszékre címzett folyamodványok *Fehérváry Kálmán* esperes úrhoz küldendők Hrádek (Nyitram.) u. p. Kocsóc per Vágújhely. 657 2—2

A tajna-sarii róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdették. Jövedelme: 800 kor. fizetés, iskolatakarításért 66 kor., fapénz mindennapi tankötelesektől (45 körül) a 2 kor., ismétlősöktől (12 körül) 1 kor. Lakása 2 szoba, konyha, előkamra, főkamra, pince, istálló, pajta, kert mellesel. Választás *dec. 21.* Folyamodványok névedí plébánásra (posta Barsverebely) küldendők. Kántorságban jártasok előnyvel bírnak. Mellekjövedelemre kilátás. Az *iskolaszék*. 673 1—1

A Kaposztásmegyer-Sikátor pusztai vándortanítói állomás betegségből származó lemondás folytán megüresedvén, arra pályázat hirdették. A tanító javadalmazása: 1. 800 kor. évi fizetés az uradalom pénztárából negyedévi utólagos részletekben. 2. Két szoba, konyha skamrából álló lakás. 3. Igény az ötödéves korpótlékre. 4. 300 □ kerti föld. 5. 10 köbmeter kemény hasábfá. 6. Kántori teendők után a plébánia területén szokásos dupla stóla. — Köteleessége: 1. A pusztai iskolákban váltakozó rendszerben tanítani. 2. Kaposztásmegyeren a kántori teendőket ellátni. Pályázati határidő 1904. *dec. 20.* Az állás azonnal elfogulandó. A pályázati kérvények felszerelve alulírottához küldendők. *Tanács József* pápai kamarás, kerületi tanfelügyelő, plébános. Fót, Pestm. 678 1—1

A parkányi róm. kath. iskolánál az egyik osztálytanítói állásra pályázat hirdették. Fizetése: államségelyben 700 kor., a róm. kath. hitközségtől 100 kor., 80 kor. lakkör vagy egy szobás lakás és kertteltemény fejében 20 korona. A megválasztandó csak nő lehet. Egy osztályban és az ismétlőiskolában tartozik tanítani s

Parkányban kell laknia. Kérvények *december hó 17-ig* báró *Jeszenák Gábor* plébános iskolaszéki elnökhöz küldendők Parkányba. Választás december hó 18-án. 682 1—1

A cajlai (Pozsonym.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdették. Javadalmazása: készpénzben 600 kor., 6 kat. hold élvezete mintegy 220 kor., erdőrész élvezete 40 kor. Stóla 1200 lélek után körülbelül 200 kor. Lakás 2 szoba, konyha, kamra, istálló, kert. Köteleessége: a megfelelő osztályok vezetése. Tannyelv: tót-magyar. A kérvények *december hó 20-ig* a bazini róm. kath. plébániakincstárhoz beküldendők. 681 1—1

Nagysápon (Esztergom.) kántortanítói állásra pályázat hirdették *december 18-ikáig*. Választás 23-án lesz, melyen személyes megjelenés kívántatik. Javadalmazása: 2 szobás lakás zárt konyhával, kamra, pince, istálló és szénvel. 9 hold 111 □ szántóföld, 4 hold 451 □ rét és legelő, 2 hold 380 □ egyéb föld. Természetben 6½ hekt. buza. Tandijból 195 kor. Vallásalapból 64 kor. 40 tiller. Államségely 376 kor. Stóla s egyéb címeken 154 korona. Folyamodványok főt. *Dussek János* alesperes tanfelügyelő úrhoz küldendők Komárom-Tardosra. 676 1—1

Egri érseki megye

A nyomári róm. kath. fiúisk. kántortanítói állomásra pályázat hirdették. Jövedelme: hét katasztrális hold jó föld (szántó és rét) közelben, hat darab marhalegeltetés, készpénz 529 korona, tandijból 140 korona, párhéből legalább 80 korona, három olfa, ebből az iskola is fűtendő, némi stóla és esetleg korpótlék. Lakása egy szoba, konyha, kamra, istálló, három vekás kerttel. Teljesen új lakás és iskolaépítés tervben van. Ha a harangozóságot is szintén elvállalja (egy harang van) ezért befoly ötven korona értékű gabona s a temető hasznából legalább 30 korona. Választás *december 22-én* tartatik. Személyes megjelenés szükséges. Kérvények *Farkas Zsigmond* plébánoshoz Hangács (Borsodban, vasuti állomás Boldva vagy Sajó-Eseeg, Miskolc közelében) küldendők. 677 1—1

Borsodszentistváni róm. kath. II—III-ik fiúosztály vezetésére önállóan működő okl. segédkántortanító *Janár I-re* havi 30 kor. és teljes ellátás mellett keresetlik. (Ágynemű, mosás, világítás nincs.) Önállóitáskor előnyben részesül. Iskolaszék nevében *Fekete János* kántor. 686 1—1

Győri püspöki megye.

A szarvkői (Sopronm.) róm. kath. iskolánál két osztálytanítói állás üresedésben van. Fizetés: 800 kor., butorozott szoba, fűtés és kis mellekjövedelem. A kérvények a szarvkői róm. kath. *iskolaszéki elnökség* címére intézendők f. é. *dec. 16-áig*. 683 1—1

Kassai egyházmegye.

Az ó-ruzsini (Sárosm.) vasuti megállóhelyi róm. kath. tanító állásra *december 20-ig* pályázat hirdették. Javadalma évi 800 korona, egy szobából álló lakás, konyha, kamra és pince. Okleveles tanítónők is pályázhatnak. Személyes megjelenés kéretik. Kérvények a nagy-ladnai plébános úrhoz, főt. *Ivaneczky János*hoz, u. p. Nagy-Ladna, küldendők. 674 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

Fehér megye Sárosd község róm. kath. iskolájánál megürült segédtanítói állásra pályázat hirdették. Évi fizetés 610 kor. készpénz s lakásul egy butorozott szoba fűtéssel. A megválasztott köteleessége az egyesített nagyobb osztályok s a fiú-ismétlősök oktatásán kívül a kántori teendőkbeni segédkezés is, miért az orgonálásban jártasnak kell lennie. Az állomás a tanév folyamán el nem hagyható. Kérvények az iskolaszékhez címezve *dec. 22-ig* alulírottához küldendők. *Závodszky István* főtanító. 687 1—1

A székesfehérvári egyházmegyében levő dunabogdányi róm. kath. kántori állás betöltésére f. évi *december hó 15-iki* határnappal pályázat hirdették. Ezen állomással egybekötött évi jövedelem a következő: 1. Alapítványi szentmisék után a templompénztárból 48 kor. 2. Stólaris jövedelem a hivektől körülbelül 160 kor. 3. Párhéb és pár-

büro megváltás, úgyszintén az egyházi tanácsnál végzendő összes jegyzői teendők fejében 1000 kor. 4. Fűtési és világítási általános egyházi ének és zene tanítása alkalmával 48 kor. 5. 4 kat. hold és 41 □ öl szántóföld s egy kis parlag szőlő 100 kor. 6. A koronauradalomtól 15 köbméter vegyes kemény tűzifa, a hitközség által fuvaroztatva, pénzértéke 96 kor. 7. 3 szoba, konyha, 2 kamra, pince és istálló álló szabad lakás 160 kor. Összesen: 1612 kor. Ezenkívül remélhető, hogy a koronauradalomtól eddig engedélyezett 15 köbméter vegyes kemény tűzifa ezentúl is ki fog utalványoztatni. A megválasztott kántor köteles a vasárnap rendes énekes miséken kívül az egyház főünnepén, valamint a két búcsúnapon a helybeli zenészek segédkezése mellett — Ó Szentsége X. Pius pápa által kiadott körrendelet értelmében — egyházi zenével megtartani a fomisét és délutáni istentiszteletet; hetköznapokon pedig orgonakisérettel énekelni egyházi szellemben szerkesztett szent énekeket. Továbbá az összes fiú- és leányiskolásokat hetenkint négyszer német és magyar szent énekekre oktatni: a keresztelés, avatás, esketés és temetések alkalmával segédkezni és szabad óráiban a nagyobb iskolásoknak külön oktatási órákat adni az érdekelte szülők külön díjazása mellett. Más hivatalt vagy foglalkozást nem viselhet az illető pályázó. Egyúttal elvárja az egyháztanács azt is, hogy a megválasztott kántor valláserkölesős magaviselete által nemcsak a kántori teendőknél, hanem a nyilvános életben is jó példát adjon a hívőknek. Az istentiszteletnél német és magyar nyelven kell a szent funkciókat végezni. Pályázni kívánó, esakis képesített kántorok és egyúttal okleveles tanítók kereszt- és házassági levelükkel és működési bizonyítványaikkal kellően felszerelt, folyamodványaikat a kerületi esperes úrhoz (lakása: Pihiszántó, pósta helyben, Pestm.) címezve f. év december hó 14-ig benyújtani és a reá következő napon Dunabogdányban személyesen megjelenni tartoznak. A legközelebbi vasuti állomás Nagymaros, Hont megyében. A megválasztott és megerősített kántor állását lehetőleg a legközelebbi idő alatt köteles elfoglalni. A dunabogdányi róm. kath. plébániahivatal. 661 2-2

Szombathelyi egyházmegye.

Hosszúperesztegre (Vasm.) nőden róm. kath. térfi osztálytanító kerestetik. Fizetése évi 700 kor., 24 kor. lakartás, bútorozott szoba és fűtésre fa. Okmányok *dec. 18-ig* adandók be. Kántoriakban segédkezni tartozik. Pályázhatnak oklevelesek, esetleg képezdét végzettek. *Az iskolaszék.* 669 2-2

Badafalvi osztálytanítói állásra *december végéig* pályázatot nyitattik. Fizetés évi 800 korona negyedevi utólagos részletekben, bútorozott szoba fűtve. Tartozik az első osztályt önállóan, ismétlősöket főlávta tanítani. Tannyelv német-magyar. Folyamodványok címzendők *plébaniahivatal* Badafalva (Vasm.), pósta Gyánafalva. 680 1-2

Veszprémi egyházmegye.

Zala-Szabarban Mihálovits Lajos osztálytanító elhalálása folytán osztálytanítóra van szükség. Fizetés: 600 kor. egy tanévre, mit pontosan fizetve kaphavonkint, külön esimes bútorozott szoba fűtéssel, ha akarja az illető elfogadni, a helybeli tanítónál 20 koronáért kap étkezést. Kik az állást elnyerni óhajtják, oklevelüket eredetben vagy másolatban a helybeli róm. kath. isksz. elnökséghez küldjék legkésőbb *e hó 22-ére*, amely napon a választás megtartatik. Csak okleveles férfitanítók pályázhatnak. 675 1-1

Váci egyházmegye.

Lőrincire (Hatvan mellett) az államilag segélyezett róm. kath. népiskola negyedik tanítói állomására pályázatot hirdetek. Pályázhatnak nőden, okleveles tanítók. Javadalmazás: évi 800 kor. és 100 kor. az ismétlők tanításáért, esetleges korpótlék, két jó szoba, melyek egyike bútorozva van (ágyneműn kívül). Kötelesség: az I. osztály és az ismétlőiskola vezetése, kántoriakban segédkezés, faliskola kezelése. Pályázati határidő *dec. 18.* Az állomás január 1-én elfoglalandó. Vasuti állomás, orvos. gyógy-

szertár helyben. *Kiss István* pápai kamarás, plébános, iskolaszéki elnök. 684 1-1

Róm. kath. kántortanító állást keres az ország bármely részében. Bővebbet levélben. Cím: *Mattyasovszky Frigyes* tanító Sztankova, u. p. Fenyőháza (Liptómegeye). 679 1-1

Allást keres négy képezdét végzett és két évig nyilvános iskolánál működött tanítónő. *Jezerniczky Ilona.* Vác. Burgundia 7. 685 1-1

24 eredeti dallamos praeludium

utalványon rendelve csak 1.50 kor.
utánvételes rendelés 55 fillérrel többé
kerül.

Szeged 6. Zámbó Károly kántor.

692 5-5

Az olvasás tanítását és tanulását az eddigi módszerek között legkönnyebbé teszi:

«Eljárásom a fonomimika segítségével való olvasás tanításában»

című részletes útmutatást nyújtó vezérkönyv Irta: **Péter József** tanító. II. kiadás Kapható a szerzőnél 1 korona 5 fillér beküldése ellenében (**Vác, Sellyén**). 686 3-3

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir.
udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utcza 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a **Szentsír** lovagja, a **Ferencz József**-rend lovagja.

A pánsi és bécsi világhírlapú sz. helyről kiténtetve.

Legelőszobában és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta leg. yomásúcsőrendszerint (pneumatikai) tartós, nemeshangu orgonákat szállít. 30 év óta 80 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat a legmersekeltebb árban és lelkiismeretes pontossággal teljesít. Orgona jokarban tartása mersekeltebb árban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.

IRODALMI UJDONSÁGOK:

AZ UR JÉZUS KRISZTUS

négy evangéliuma és az apostolok cselekedetei.

A vulgata szerint, figyelemmel az eredeti szövegre **Káldi György** fordítása nyomán rövid jegyzetekkel átdolgozva.

Ára 1 korona 40 fillér.

KISEBB ELBESZÉLÉSEK

Irta: **Sienkievics Henrik.**

Két kötetben. Ára 9 korona.

SZENT ISTVÁN KIRÁLY

ÉLETE

A Szent-István-Társulat választmányának megbízásából írta: **dr. Karácsonyi J.**

Ára 3 korona.

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

TÖRTÉNETE

Ötvenedik rendes közgyűlése alkalmából a társulat megbízásából írta **dr. Notter A.**

Ára 3 korona.

Ujdonság.

JAPÁN

Történelmi-, föld- és néprajzi vázlatok — Irta **dr. Szeghy Ernő.** — Ára kötve 2 korona.

Ujdonság.

IMAKÖNYVEK:

Egger Ágoston **A keresztény apa** modern társadalmunkban. Gondolatok keresztény apák számára. Imádságos könyvvel. Fordította egy szatmármegyei áldozópap. Ára vászonkötésben 2 kor., bőr, vörös vágás 3.20 kor., bőr, arany vágás 4 kor., Longrain-borjubőr 9 kor., Ecrassé-bőr 10 kor.
Egger Ágoston **A keresztény anya.** Jóakaró tanácsok keresztény anyák és az érettebb női ifjúság számára. Imakönyvvel. Fordította egy szatmármegyei áldozópap.

Ára vászonkötésben 2 kor., bőr, vörös vágás 3.20 kor., bőr, arany vágás 4 kor., Longrain-borjubőr 9 kor., Ecrassé-bőr 10 kor.
Uram, maradj velünk, mert esteledik. Utí kalauz az örökkévalóságba. Öregek és betegek lelki gyámolítására összeállította Novák Lajos, esztergom-főszékesegyházi tb. kanonok. — Ára vászonkötésben 2 kor., bőr, vörös vágás 3.20 kor., bőr, arany vágás 4 kor., Longrain-borjubőr 9 korona, Ecrassé-bőr 10 korona.

==== Megrendelhetők: =====

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkiadóhivatalában

könyvkereskedésében

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 2. sz.